

TRIBUNA

ABONAMENTUL
 un an . 24 Cor.
 jum. an . 12 "
 o lună . 2 "
 Nrul de Duminecă
 un an . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 an 40 franci.

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA :
 Deák Ferenc-utca 20

INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Manuscripte nu se ins-
 poiază.

Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Simeon Bărnăuțiu.

Înainte cu o sută de ani, într'un sătuleț din comitatul Salajului, s'a născut Simeon Bărnăuțiu, gloria neamului nostru. Fiul cantorului din Bocșa-română era predestinat să palte pe aripele geniului său aspirațiunile unui neam la apogeul vremilor revoluționare.

Viața lui a fost sbuciumată ca a tuturor sufletelor de Mesia. Ea resfrânge toate fazele luptelor naționale ce s'au precipitat vijelios spre mijlocul veacului trecut.

Studiile și le-a început la Șimleul-Sălajului, la școala primară. A cercetat apoi liceul în Careii-mari. Bărnăuțiu dorea să-și aleagă o carieră juridică, dar lipsindu-i mijloacele și nefiind îngăduit pe acele vremuri decât nobililor să ajungă în oficii publice, merge la Blaj, unde în primăvara anului 1825 termină cursul filozofic și toamna intră în seminarul diecezan ascultând cursurile teologice până la 1829. Din 1829—1837 e când profesor, când arhivar, notar și în cele din urmă asesor consistorial. În 1837 episcopul Leményi, îl luă ca secretar, la dieta din Sibiu unde se pronunță mai întâi și mai încercările ungarilor de-a sugrumă limba din țară. Bărnăuțiu învătă a cunoaște relațiunile politice și primejdia ce amenintă limba românească. Convins că limba e scutul naționalității și deci a existenței unui popor, când la 1839 se întoarce iarăși la catedră, e cel dintâiu profesor român care își face prelecțiunile românește, ceea ce a produs o adevărată revoluție în spiritele tinerimei. El a fost cel dintâiu profesor în Blaj care a sămănat de pe catedră ideile politice și naționale. Pe vremea lui teologii din Blaj au întâiazoară ziare în Seminar. Astfel pregătește Bărnăuțiu sufletele pentru evenimentele epocale din deceniul următor.

Specialitatea lui Bărnăuțiu a fost filosofia. Lumina răspândită de el de pe catedră a lămurit falniciei generații de pe atunci, că neamul nostru are drepturi firești imprescriptibile. Pe urma învățăturilor lui a prins să se infiripe entuziasmul în inimile amorțite, întărindu-le pentru luptele epocale ce aveau să urmeze în curând. Filosoful lui predilect era Krug, pe care îl și traduce în românește, însoțindu-l cu explicații izvorite din inima sa învâpăiată pentru drepturile eterne și sfinte ce le-a dat natura fiecărui om, fiecărui popor.

În 1843 a fost între acei cari au pus la cale protestul înaintat în cauza limbei române de către consistorul din Blaj la dieta din Sibiu. În 1845 fiind amestecat în procesul urzit contra episcopului Leményi, a fost destituit din catedră. Se înscrie la academia din Sibiu. Inflăcărătul dascăl începe o nouă carieră, cu gândul ca învățând drepturile să fie și mai folositor neamului său. Doi ani cât a urmat cursurile a fost la academia săsești. Istoricii contemporani

il numesc »cel mai învățat și mai popular bărbat al Ardealului«.

În vremea aceasta torentul revoluției franceze sosi vind la porțile Carpaților din răsărit. Ungaria era deja în flacărele răscăleii. Când se deslănță asupra Ardealului urgia celor două curente ce se luptau pentru unire, românii se aflau într'o situație foarte încurcată. În urma agitațiunilor ungurești, cari voiau cu toate mijloacele să rupă Ardealul alipindu-l către Ungaria, se convoacă dieta din 30 Maiu 1848. Ungurii întrebuintau tot felul de momeli pentru a înșelă pe români. Promiteau toate libertățile și garanțiile de dezvoltare independentă a românilor. Unii dintre fruntașii noștri amețiți de perspectiva seditioasă a promisiunilor ungurești se pronunță pentru unire.

În preajma decizătoarelor evenimente români astfel se găseau într'o situație de nehotărâre. Se simțea lipsa unei direcțiuni. În publicistică, în adunări, în conversații particulare nu se deslușă o atitudine hotărâtă. Nemuritorul Gheorghe Bariț scria într'un articol că românii au nevoie de un om care să poată »a ne luă de mână și a ne zice: veniți încoace, aici să stați, de aici să porniți, cutare să voiți, aceasta să pretindeți înainte de toate«.

În aceste momente când nesiguranta vremurilor apăsă greu conștiința fruntașilor neamului, se ivi bărbatul providențial, în al cărui suflet erau sintetizate toate aspirațiunile neamului, în inima căruia se lămurise, par'că de veacuri păticească de păticească în cea mai înaltă a sa întruchipare, programul politic al neamului întreg. Acest bărbat era Simeon Bărnăuțiu.

În 26 Martie 1848 formulă în liniamente generale următorul program politic: Congres național român, libertate individuală prin desființarea iobăgiei și libertate națională prin reșezarea poporului în drepturile sale. Programul acesta cu iuteala vântului s'a proclamat pretutindeni prin Ardeal de către cărturarii entusiaști ce cutreeră satele. El deveni în scurt programul tuturor. În aceiași vreme se răspândi printre tinerii din Sibiu o altă proclamațiune manuscrisă, redactată tot de Bărnăuțiu, în care se spunea că românii numai »ca națiune liberă la națiune liberă« vor negocia cu ungurii, și numai dacă li-se va garanta toate drepturile și libertățile de dezvoltare independentă, căci și republica »nu este decât un depotism afurisit, fără naționalitate«.

Pentru a se sfătui românii asupra atitudinii lor față cu ungurii infuriază, la inițiativa lui Bărnăuțiu se ține adunarea din Dumineca Tomii la Blaj, apoi cea memorabilă din 3/15 Maiu, pe »câmpul libertății«.

Aceasta adunare la propunerea lui Bărnăuțiu se declară adunare generală a națiunii, națiunea se declară credincioasă împăratului, ca popor de sine stătător și factor al țării. Discursul epocal rostit de Bărnăuțiu în cate-

drala din Blaj în preajma adunării a devenit crezul politic al tuturor românilor. În el se cuprind îndrumările pentru veacuri întregi, ce trebuie să călăuzească toate generațiile conducătoare din viitor. 40 de mii de români cu brațele înălțate spre cer au consfințit prin jurământul lor într'un suflet, într'o înălțare, programul luptelor noastre naționale, cuprins în acel discurs de mărime clasică. Românii în aceasta adunare declarându-se credincioși împăratului, au pornit să lupte împotriva unirii Transilvaniei cu Ungaria, care era ultimul postulat în celea 12 puncte formulate de dieta din Budapesta.

Sunt prea înguste cadrele unui articol de ziar, decât să putem da chiar schițarea generală a evenimentelor ce au urmat. Ne mărginim numai a scoate momentele cari vădesc rolul mare ce l-a avut »atletul românismului« Simeon Bărnăuțiu, în toată desfășurarea lor. Alături de marele Șaguna care era în fruntea comitetului național permanent din Sibiu, Bărnăuțiu a fost ales vice-președinte. În adunarea din Septemvrie a aceluiași an, destituindu-se acest comitet, s'a constituit un comitet de pacificare, sub președinția lui Bărnăuțiu, ajungând astfel conducătorul înțelept al cauzei naționale. Sunt nenumărate jertfele aduse de el pe altarul neamului. Dar la 11 Martie 1849 când generalul Bem luase Sibiu, cade în mâinile potrivnicilor și abia poate scăpa noaptea pe un ger cumplit sărind peste zidurile orașului. De aici începe pribegia lui. După multe peripeții, arestat în două rânduri, izbuteste totuși să ajungă la Viena, ocolind o parte din Europa pe la Constantinopole, Smirna, Siva, Corcira și Triest.

La Viena n'a încetat să lucreze pentru reușita cauzei naționale. Din 1851 până la 1852 audiază la facultatea juridică de acolo. În urma unor prigoniri urzite pe ascuns de unguri, mai apoi pentru a-și căuta și de sănătate plecă în Italia, unde se înscrie la universitatea din Pavia. În 1854 ia diploma de doctor în drepturi. Chemat de ministrul României Mavrogheni și de A. T. Lauran, merge să ocupe catedra de filosofie la gimnaziul academiei din Iași. E numit în mai multe rânduri inspector de școale, contribuind mult la reorganizarea învățământului în România. Deschizându-se mai târziu la Iași cursurile superioare, funcționează ca profesor la catedrele de dreptul ginților, public și constituțional. Catedra i-a fost mijlocul de-a trezi în țară conștiința națională. A scris o mulțime de cărți de știință în specialitatea sa, de-o netăgăduită valoare, cari numai în parte sunt editate până acum.

După o viață atât de sbuciumată, purtată neîncetat la suprafață de torentul revoluției, puterile fizice i-au sleit, organismul nu l-a mai slujit pentru spinoasa sa carieră. În Maiu 1864, presimțindu-și sfârșitul vieții și sfârșit de dorul țării sale, pleacă din Iași peste Bistrița către Salaj. Dar nu i-a fost dat să-și vază satul natal, căci ajuns abia până în Valea-Almașului, la 16/28 Maiu

moare în etate de 56 ani. Osămintele lui sfinte s'au așezat spre odihnă veșnică în țintirimul din Bocșa-Română, unde i-s'a înălțat un frumos monument sepulcral pe chel-tuiala națiunii și în special a românilor din Sălaj, recunoscători. În aula universității din Iași un bust de marmoră amintește munca lui uriașă săvârșită întru luminarea neamului.

Simeon Bărnățiu a fost distins de către împăratul cu crucea de aur cu coroană pentru merite. El a primit darul împăratului, având o largă prevedere politică pentru viitor.

Simion Bărnățiu e fiul Sălajului. El este omul prin care ținutul acesta a contribuit cu partea sa la istoria luptelor noastre politice. Este un obol de preț, viața și ideile lui Bărnățiu depuse pe altarul neamului nostru de care ținutul acesta poate fi mândru.

Căci în toată figura aceasta sunt note și trăsuri de caracter mari, monumentale și astăzi tot mai rari. Bărnățiu a îmbinat concepția largă mare și îndrăzneală a gândirii cu puterea fanatică a credinței în ideal, cu fărâ și virtutea romană a caracterului.

În noaptea de înnoială și de nelămurire chinuitoare în care se sbătea un neam întreg, din creierul lui a izbucnit o fașie de lumină arătând drumul cel bun. Se poate spune că în împrejurările acelea el s'a cugetat pentru toți și mintea sa, cugetarea sa a fost cugetarea unui popor întreg.

Oricât ne-am roti azi ochii, trebuie să recunoaștem că în viața noastră de azi nu mai întâlnim figuri de talia lui Bărnățiu.

Suntem o generație de oameni mărunți, și adeseori înguști și firavi pe cari ne pleacă, ne înnoaie și ne poartă în dragă voie bătaia capricioasă a vânturilor și ne întrebăm cu drept cuvânt când îndura-se-vor vremurile să ne mai trimită oameni de croiala lui?

Duminecă în 10 August n., din prilejul centenarului dela nașterea lui, românii recunoscători vor merge să-i stropească mormântul cu lacrimi de pietate și nețărâmură

admirațiune. Cuvine-se să ne proștermem înaintea duhului său luminos, ce ne privește din veșnicie îndurerat de suferințele noastre ce nu se mai curmă. Să culegem pilde de entusiasm și jertfire de sine din viața lui, să cetim evanghelia cuvântărilor sale, ca să ne înviorăm puterile pentru luptele ce ne-așteaptă în viitor. Să mergem cu toții la mormântul, în care doarme pe veci cea mai curată glorie a neamului nostru.

Condițiile de pace dintre croați și unguri sunt expuse într'un articol mai lung de deputatul dr. Pinterovici. Dănsul cere ca veniturile bugetului Croației să fie administrate deosebit de-al Ungariei, cere concesiile pe teren constituțional și responsabilitatea banului către dieta croată. Ungaria fiind partea cea mai puternică trebuie să înceapă tratativele pentru pace.

Drepturile limbii ungurești în serviciul ministerului de externe sunt fixate de un ordin-circular adresat ambasadelor, legațiilor și consulatelor. Ministerul de externe stabilește aici drepturile limbii ungurești, în acte, în pașapoarte în ștampile etc.

Raportul general

al Comitetului Central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura popoului român către adunarea generală, convocată în Șimleu, la 7 și 8 August n. 1908.

(Urmare).

Alte despărțăminte, de pildă al Beinșului, Șimleului și Sănmiclașului-mare, s'au îngrijit de creșterea națională a ucenicilor și calfelor de meseriași și neguțatori din orașele respective, iar despărțământul Brad a ținut cursuri pentru analfabeti. Asemenea cursuri, cari sunt de cea mai mare importanță pentru înaintarea culturală a țărănimii, vor trebui să se facă în toate despărțămintele. Comitetul central va lua dispoziții ca în cursul iernii viitoare să se înceapă aceste cursuri în cât mai multe comune de pe teritoriul despărțământelor, întrebându-se spre acest scop o parte din suma destinată pentru prelegerile populare.

În cursul anului trecut s'a dat o mai puțină importanță organizării economice a țărănimii.

Numai desp. Reghinului și Clujului au înființat două despărțăminte noi; Ajud-Teiuș și Șimleu, iar în cursul anului 1908, parte s'au înființat, parte sunt pe cale de a se înființa următoarele despărțăminte: Lăpușul unguresc (din a. p. riul desp. Dej), Ciacova, Buziaș (ambelugsterit. desp. Timișoara), Sasca-montană (din ent. Oravița), despărțământul Șimleu se va înființa, iar despărțământul Murăș se va reînființa. Astfel, încetul cu încetul, ajunge să avem despărțăminte cu un număr comun cel mult de 25—30, când credem că va fi mai posibilă o activitate statornică și sistematică.

Agenturile. Numărul agenturilor de pe teritoriul despărțământelor e de 165. S'a înmulțit cu 43 față de anul trecut. Trebuie să amintim neprimind rapoartele generale dela toți despărțământelor (vezi anexa D. și F.) nu cunoaște numărul absolut exact al agenturilor. Dar pe teritoriul despărțământelor cari n'au dat rapoarte generale desigur se găsesc și agenturi, așa încât cifra de mai sus rămânând proximativ exactă. Cele mai multe agenturi se găsesc pe teritoriul următoarelor despărțământelor: Bistrița, Blaj, Brașov, Cluj, Orade și Sebeș. Spre activitatea agenturilor se găsesc informații în Anexa D. Aici amintim că cele mai multe agenturi sunt pe teritoriul despărțământului Șov, Blaj și Brad.

Bibliotecile populare. Numărul bibliotecilor de numărul agenturilor e mult mai înalt. Conform rapoartelor generale primite, dela rectorii despărțământelor, numărul total al bibliotecilor e de 230. Și această cifră bine înțelegând numai aproximativ exactă, întrucât nu am primit informații dela toate despărțământele. Cele mai multe biblioteci le au următoarele despărțăminte: Agnita, Bistrița, Blaj, Brașov, Orade, Săliște, Șimleu, și Timișoara.

Secțiunile științifice literare, hotărând să publice în viitor, mai multe broșuri din Biblioteca populară a „Asociațiunii”, cari în cea mai mare parte se vor împărți gratuit despărțământelor, sperăm că numărul bibliotecilor va crește

FOIȚA TRIBUNEI.

Flecerismul.

De A. B. Brandia.

Toți oamenii cari au „ce să mănânce” mănâncă prea mult, toți o știu aceasta. Se pare, apoi, că oamenii mănâncă rău, tocmai aceia cari au ce mănâca cu prisosință: de aici rezultă cea mai mare parte din boalele oamenilor, din nefericirile lor și unele din viciile lor.

Punctul acesta de vedere a fost stabilit, desfășurat și sprijinit cu succes în America și în Anglia de un om, a cărui teorie „Foemina” o expun în rândurile ce urmează împreună cu rezultatele dobândite din aplicarea ei.

Autorul acestei teorii este dl Fletcher, și sistemul său este chiar atât de popular în lumea nouă încât se numește *flecerism*, și pentru practicarea lui s'a creat verbul *flecerisa*. Când o idee învâluiește limba cu un verb, în general aceasta probează puterea de viață a acelei idei.

Dl Fletcher este un Scotch American, adică de două-ori înzestrat cu spiritul de întreprindere. A cucerit lumea și a întreprins mai toate profesiile a practicat ca un profesionist sporturile atletice, a comandat o corabie, a dirigit un teatru, a fost ca tragaci rivalul doctorului Corver, a făcut critică artistică, și o mulțime de alte lucruri. Nici una din formele activității mentale nu i-a rămas străină, în fiecare a adus aceeași inteligență limpede și ageră, aceeași voință stăruitoare. Într'un moment al vieții sale, renunțând la exercițiile cerute de sporturile violente,

a ajuns să fie de-o grosime foarte mare și suferea de-o înădușire atât de gravă că nu putea să treacă de cealaltă parte a unei străde fără să nu sufere serios. Sănătatea i-se sdruncină atât de tare în cât companiile de asigurare nu voiau să-i asigureze viața. De atunci au trecut câțiva ani. Astăzi, dl Fletcher este subțire, fără să fie slăbit, desfășurând în fiecare zi o muncă de câte opt ore, fără să simtă cea mai mică osteneală întrece în biciclete pe bicicliștii cei mai rezistenți: companiile îl asigură sub titlul de „viață de întâia clasă”, și — ceea ce merită să se arate — se declară el însuși un om desăvârșit de fericit.

Iată rezultate cari vorbesc dela sine și flecerismul de ori ce reclamă.

Doctrina flecerismului se împarte în două părți: una psihologică, alta fiziologică.

Partea psihologică a fost inspirată dlui Fletcher de studiul metodelor budiste; Undismul i-a procurat esența observațiilor sale într'o curioasă carte intitulată: *Cultura mentală* Abc-darul adevăratei vieți. Iată în scurt cuprinsul acestei scrieri:

Pasiunile cele rele procedează toate din două izvoare, din mânie și grijă. Invidia, răutatea, dorința răsbunării, nerăbdarea, egoismul, prejudecățile, agitațiunea, toate sunt fazele deosebite ale mâniei. Grijă este frica de un rău viitor, neliniștea anticipată și nefolositoare, simțământ penibil care nu trebuie confundat cu prevederea, dar care dovedește o stare de slăbiciune a rațiunii și a voinței.

Cât timp mânia și grijă stăpânesc sufletul fiind

teji simțitoare, ori-ce dezvoltare sufletească este suspendată. Mânia și grija sunt doi hoți de rău. Dar cercetându-se bine, se constată că dușmanii ai omului sunt numai niște rele de fier deri ale spiritului, de care poate scăpa cu condițiunea ca să aibă o singură dată destulă prudență spre a ieși din sine însuși și să le judece prudențiv. A-și judeca mânia sa este a avea mijloc de a nu-i ceda niciodată: a se desbăra de ea o secundă este a putea scăpa de dânsa pentru totdeauna. Din momentul din care dl Fletcher a privit viața din acest punct de vedere, și-a înțeles că fiecare împrejurare contribuia ca să îmboreze la bună-starea lui și că o conspirație universală îi producea fericire cu lucrurile cele mai mici. Totodată, el descoperise a doua parte a sistemului său și se ocupa să-i utilizeze în cursul său eficace. Convingerea adâncă ce înțelegându-se în răspândirea acestui sistem ar fi garanție de-a-ajuns ca să facă din dl Fletcher un om fericit și el însuși a dat această excelentă definițiune: „Fericirea rezultă din conștiința că are cineva ce este folositor”.

Să venim acum la metoda fiziologică a flecerismului. Dl Fletcher a fost condus la descoperirea acestei metode studiindu-și propria înțelegere.

Medicamentele fiind neputincioase în combaterea dispepsiei stăruitoare care-i făcea viața nerăbdătoare, el se puse cu toată luarea aminte să descopereze cauzele suferinței sale. Reflectând asupra cauzelor suferinței sale, el se puse să stabilească temelia sentimentului său.

Natura a pus o utilitate imediată în fiecare senzațiunile noastre, plăcerea și neplăcerea

pe o suprafață de apă, se facă tot mai juste și reduse cercurile naționalismului nevărat, cuprinzând din ce în ce pe mai mulți și între aceștia credem că cei din urmă ar fi tot deputații criticați de naționalismul ieften de azi.

O adevărată eră a naționalismului ieften începe această, încontra căreia avem datoria să ne ridicăm cu toată hotărârea. Să introducem un control social, dirijat, cum spune partea exactă dl Popovici, — direct la persoane. Să nu mai suferim, ca în societate, în public, trecerea să o aibă guralivul, și îngustul, dela care nu poți scoate o pară pentru scopuri obștești, dimpotrivă, să fie în societate cel ce nu-și rescumpără îndatoririle față de ea prin sacrificii reale, nu mărin gura mare. Tipurile acestea ce s'au generalizat între noi trebuiesc stărpite prin toate mijloacele, căci exemplul lor contagios este propriu de a face mari ravagii în sufletele generației viitoare pe care nu în chipul acesta o vom putea prepara pentru marea nemare a viitorului.

Goana împotriva școalelor românești din comitatul Aradului. În ședința de ieri a comisiunii administrative a comitatului nostru, revizorul școlar a raportat asupra situației școalelor confesionale. Dl revizor propune mai multe măsuri pentru punerea în aplicare a legii Apponyi. Comisiunea a hotărât că până la 1 Oct. c. toate școalele primare sunt datoare să puie de-asupra înscricției românești înscricția ungurească pe frontispiciul școalelor. Școalele cari nu vor fi următoare, să fi gloabite cu amendă până la 500 colone.

Sfătuim toate parohiile românești să nu puie nici un fel de înscricție pe școalelor, căci legea nu obligă școalele să puie înscricții, ci cere înscricția ungurească numai când să puie și în altă limbă.

Comisiunea invită pe toți suprefecții să se prească dela școală pe învățătorii lipsiți

de diplomă. Sunt zece învățători ortodoksi de acest fel și unul reformat.

În privința școalei din *Hontșor*, episcopia ortodoxă din Arad a raportat comisiunii că parochia nu poate face reparațiile și instalațiile necesare la școala ortodoxă de acolo fiind prea săracă. Comisiunea cere episcopiei să ordone închiderea școalei.

Pe cât știm ieste și alt motiv afară de sărăcie, care îndeamnă pe sătenii din *Hontșor* să nu cheltuiască. Oamenii nu mai sunt dispuși să jertfească pentru o școală care slujește un spirit străin de al poporului. Ei vor cere ca statul să le ridice școală, dar nu vor încetă de-a cere ca în școala aceasta să se predea toate obiectele în limba românească.

Intrezărim într'un viitor nu prea depărtat acelaș rezultat final pentru toate școalele noastre. Ele vor fi predate statului și atunci va începe lupta adevărată pentru vechiul nostru deziderat național *școale din visteria statului cu limbă de predare românească.*

Primul ministru în Viena. Dnul Wekerle a sosit ieri venind dela Ischl, la Viena, unde a avut mai multe conferințe cu ministrul de externe Ahrenthal. Seara dnul Wekerle s'a înapoiat la Budapesta.

Raportul general

al Comitetului Central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« către adunarea generală, convocată în Șimieu, la 7 și 8 August n. 1908.

(Urmare).

Secțiunile științifice-literare. Despre activitatea secțiunilor științifice-literare se găsește amănunte, parte în raportul d-lui secretar literar, parte în rapoartele secțiunilor către ședința plenară, ținută la 1/14 și 2/15 Iulie a. c., anexate la procesul verbal al acestei ședințe. La acest loc relevăm numai momentele mai însemnate din activitatea secțiunilor: S'a întregit secția școlară, alegându-se membru ordinar d-l Dr. I. Borcia, și s'a primit dimisia d-lui Iuliu Marțian, membru corespondent în secțiunea istorică, și a d-lui Dr. I. Olariu, membru ordinar în secția școlară. S'a

Să ne întorcem însă față dela istoria prezentului — la trecut. Intrăm în panteonul național. Pe vremuri a fost biserica călugărilor franciscani. Azi se numește *Riddarholmskyrka*. Intrând vezi un lung șir de steaguri de biruință, pe pereți înscricții cu preamărirea marilor generali și bărbați de stat, pajurile cavalerilor ordinului *Serafim*, iar în capătul de către altar sunt îngropați în sarcofaguri lucrate de mâni iscusite, regii din Casa națională. Pe jos calci pe mari și grele lespezi de piatră, ce arată lăcașul de odihnă veșnică a acelor ce au făcut istoria neamului și au murit pentru țară.

Aici sunt îngropați câțiva regi din casa *Bernandotte* și toți cei din Casa națională, afară de *Gustav Wasas*, ale cărui oseminte zac în biserica mitropoliei din *Upsala*, și *Carol al IX* care își doarme somnul de veci în orașelul *Strengnäs*.

Sierul lui *Oscar al II* stă încă expus într'un despărțământ separat al bisericei, acoperit de coroane și flori, până i-se pregătește mausoleul.

În zilele următoare am cercetat așezămintele culturale: muzeele și galeriile naționale.

Muzeul național clădit în stil *renaissance* e unul dintre cele mai mari și bogate agonisiri naționale de această natură din Europa. Colecție de vase și instrumente de piatră și metal desgropate din pământul *Scandinaviei* vorbesc de o cultură națională veche cu mii de ani înainte de *Hristos* iar articolele de lux de aur și argint, încercările de artă, din veacurile *V—X* te pun în umire. Vezi și te convingi că cultura *Europei* nu începe numai cu cultura popoarelor clasice,

decis publicarea din partea »Asociațiunii« a unei colecții de 114 descănțețe din *Bănat*, culese de d-l *Enea Hodoș*; s'a decis a se scoate revista »*Transilvania*« cu material științific-literar de patru sau șaseori la an cu colaborarea secțiunilor; d-l *Dr. Ioan Rațiu* a terminat lucrarea »*Viața și activitatea lui Al. Papiu-Ilarian*«; dnii *Silvestru Moldovan* și *N. Togan* au terminat lucrarea: »*Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română de pe teritoriul statului ungar*«, care va apărea încă în cursul acestui an; s'a făcut un premiu de 100 cor. pentru cel mai bun *Abecdar* pentru analfabeți; secția școlară va publica, în »*Biblioteca populară*« mai multe broșuri pentru tineret; s'a recomandat comitetului central angajarea unui agronom, care să țină prelegeri în despărțămintele »*Asociațiunii*«; fiecare secție a promis că va pregăti câte o prelegere populară cu diapozitive. Dintre lucrările mai mari, cu cari se ocupă secțiile, amintim: adunarea nomenclaturii populare referitoare la car, plug și răboiul de țesut. Premiul »*Adreiu Murășianu*« nu s'a împărțit.

Din cele înșirate, Onorata adunare generală se poate convinge că secțiile științifice-literare ale »*Asociațiunii*« desfășură o activitate destul de îmbucurătoare.

Secțiunea școlară, din încredințarea comitetului central, s'a ocupat și cu deciziunea adunării generale din anul trecut de a studia mijloacele prin cari s'ar putea ajuta școalele populare. Secțiunea raportează că »*Asociațiunea*«, nedispunând de mijloacele materiale necesare, nu poate veni materialicește în ajutorul școalelor, dar, prin organele sale, va îndemna poporul la și mai mari jertfe pentru susținerea școalelor confesionale.

Publicațiunile »Asociațiunii«. În cursul anului trecut *Biblioteca populară a »Asociațiunii«* s'a înmulțit cu Nr. 27, *Comuna »Viitorul«* de *Romul Simu* și cu Nr. 28, *Povestiri de Ioan Pop-Reteganol*, cu o prefață de *Octavian Goga*. Acestei »*Bibliotecii populare*«, în viitor, i-se va da un caracter periodic lunar și se va împărți gratuit bibliotecilor din despărțăminte și membrilor ajutători ai »*Asociațiunii*«. S'a decis să se publice, între altele, următoarele broșuri:

1. Cum să trăim, sfaturi igienice, de *N. Dobrescu*.
2. Scrisori către țărani, de *T. Simțion*.
3. O seamă de cuvinte, o colecție de articole pentru țărani, de *Octavian Goga*.
4. Balade populare alese, cu o introducere.
5. Povești alese, (din *Creangă, Ispirescu* etc.) cu introducere asupra șezătorii la noi.
6. Din vechii poeți, o antologie din *Mumuleanu, Cârlova, Conachi, Văcărescu* și *Alexandrescu*, cu o introducere.

ci sus în nordul Europei până la munți de gheață mai trăește încă un neam, care poate să privească la un trecut, la o muncă culturală de sute de ani încă înainte de *Hristos*. Noi nu o cunoaștem, pentru că cercetând după izvoarele civilizației și ale culturii, ne-am oprit la greci și romani, iar în evul mediu în Italia.

Bine e înzestrată și secția monumentelor eline și romane, precum și ceea a săpăturilor eghiptene, asiriene și babilonice, deși în privința aceasta, în ceea ce privește archeologia clasică nu se poate asemăna cu colecția *Schliemann* a muzeului etnografic din *Berlin*, ori cu bogăția secțiilor arhiologiei clasice din *Luvru*. *Egiptologia* și *asiriologia* — sunt bine reprezentate. Poporul mic și îndepărtat a trebuit să cheltuiască sute de mii pentru căștigarea și transportarea unui stâlp, unei mumii, unei fatiade din *Asiamică* ori *Eghipte*. — Numai atunci se poate aprecia dacă se vede secția orientală din vechiul și neasămănatul *British-Muzeum* din *Londra*, care merge în fruntea archeologiei orientale.

În galeria națională diferite școli italiene sunt aranjate în ordine cronologică, sală după sală, având fiecare școală câțiva din cei mai buni reprezentanți, asemenea și săliile: spaniolă, germană, franceză și olandeză. — În fine urmează școala națională. Mari și renumiți maestri ca: *Tiziano Vecellio* — portretul poetului *Areosto* — *Allegri Corregio* — familie sfântă — *Fra Angelico* — magli — *Antonello da Mosseno* — *Sf. Ieronim* — *Michelangelo Buonarrotti* — *Madona* — cu *Fiul Sfânt* și *Ioan Botezătorul* — *Carlo Crivelli* — *Bunăvestirea* — *Boticelli* — *Nașterea Mântuitorului* —

Vis-à-vis cu palatul regal dar mai la vale pe *Riddarhusstorget* se înalță statuia lui *Gustav Wasas*. Impresia: un cavaler norman îmbrăcat în fier cu o pălărie mare în cap în pălărie o peană și mai mare și cu un nas puternic à la *Cyrano de Bergerac*. Nimic din ceea ce ar simboliza figura istorică alui *Wasos*, urzitorul culturai și al rostului istoric al *Scandinaviei*, care ca *Domn* a scris cele dintâi pagini mărețe în istoria neamului și a țării sale.

În zilele următoare am vizitat așezămintele culturale. În palatul regal abia am putut intra în timpul acesta de-oarece se fac mari pregătiri pentru primirea președintelui *Fallieres*. Cine știe ce gând îl abate pe aici? Vor fi știind — de sigur nemții și zierele germane.

Palatul e zidit pe un platou de stânci de granit. Ca arhitectură stăpânește toată partea de către răsărit a orașului.

Aranjat la fel, impune mai ales cu mulțimea de gobelinuri, cu aranjamentul simplu din apartamentele fostului *Oskar al II*, și cu trofeele de vânătoare ale lui *Gustav al V*, regele de azi. — O deosebită atragere simțim față de palatul parlamentului, *Sveriges Riksdag*, zidit în anii 1895 până la 1904. Seamănă mult cu palatul justiției din *Budapesta*. În sala de sfat a miniștrilor între altele ni-s'a spus că aici în viața constituțională a *Svediei*, numai trei inși poartă titlul de excelență: președintele consiliului, ministrul afacerilor străine și mareșalul curții regeste. — Fapt ce exclude, orice lingușire bizantină și ahtierea americană după titluri și după ranguri, ca la noi — cari suntem bântuiți de boala aceasta.